

MS9 Declaration of unmet psycho-social and educational needs of SwDs during pandemic crisis

Task 2.4 Report on psycho-social and educational needs and experiences of SwDs during pandemic crisis.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Προβληματική και σκοπός της έρευνας
2. Δείγμα συμμετεχόντων μαθητών
3. Αποτελέσματα
  - 3.1. Εκπαιδευτικές εμπειρίες μαθητών
  - 3.2. Εκπαιδευτικές και κοινωνικές προκλήσεις
  - 3.3. Θετικές αποτιμήσεις από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση
  - 3.4. Εκπαιδευτική και Ψυχο-κοινωνική υποστήριξη
  - 3.5. Επιστρέφοντας στο σχολείο-Υποστήριξη
4. Βιβλιογραφία

1. Προβληματική και σκοπός της έρευνας

Η έξαρση της νόσου Covid-19 έχει ουσιαστικές επιπτώσεις σε όλες τις πτυχές της ζωής των μαθητών με αναπηρία, επηρεάζοντας τόσο την αναπτυξιακή τους πρόοδο όσο και τη σχολική μάθηση και ευημερία τους. Λόγω της πανδημίας και των συνακόλουθων μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης, οι μαθητές με αναπηρία αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις που ενισχύουν τον συνεχιζόμενο διαχωρισμό και τις διακρίσεις από τις παρεχόμενες εκπαιδευτικές δομές και υπηρεσίες. Κατά συνέπεια, ο κύριος σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνήσει τις εμπειρίες μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ειδικές ανάγκες κατά τη διάρκεια της καραντίνας και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά και κατά την επιστροφή τους στις σχολικές αίθουσες κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Ειδικότερα, η μελέτη στοχεύει στην αποκρυστάλλωση των φωνών των μαθητών με αναπηρία σχετικά με τον αντίκτυπο της νόσου Covid-19 στην εκπαίδευση, την ψυχολογία τους αλλά και τις κοινωνικές τους σχέσεις και αλληλεπιδράσεις.

2. Δείγμα συμμετεχόντων μαθητών

Στη μελέτη συμμετείχαν συνολικά 45 μαθητές (N αγόρια=30, N κορίτσια=15) από τους οποίους 21 φοίτησαν σε γενικά σχολεία και 24 ειδικά σχολεία. Η ηλικία τους κυμαινόταν από 10 έως 18 ετών. Υπήρχε ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών τύπων αναπηριών και ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Οι περισσότεροι από τους μαθητές που συμμετείχαν (N=18) είχαν επίσημη διάγνωση διαταραχής αυτιστικού φάσματος. Δέκα μαθητές είχαν διάγνωση νοητικής αναπηρίας, επτά ήταν μαθητές με αισθητηριακές βλάβες και ένας με κινητική βλάβη. Εννέα από τους συμμετέχοντες μαθητές είχαν διάγνωση πολλαπλών βλαβών.

3. Αποτελέσματα

3.1. Εκπαιδευτικές εμπειρίες μαθητών

Ενώ οι μαθητές στην αρχή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εξέφρασαν θετικά συναισθήματα για το κλείσιμο των σχολείων, σύντομα αυτά τα συναισθήματα αντικαταστάθηκαν από την πλήξη και την ανυπομονησία να επιστρέψουν στην καθημερινή, σχολική τους ρουτίνα. Οι περισσότεροι από τους μαθητές με αναπηρίες εξέφρασαν την άποψη ότι η εκπαίδευση πρόσωπο με πρόσωπο είναι πιο ωφέλιμη γι' αυτούς από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως η καλύτερη επικοινωνία με τον δάσκαλο, η απουσία τεχνικών ζητημάτων και η κούραση που προκύπτει από την πολύωρη παραμονή μπροστά σε μία οθόνη.

Οι περισσότεροι μαθητές συμφώνησαν ότι η χρήση ασύγχρονων πλατφορμών ήταν πολύ περιορισμένη. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί τόσο στα γενικά όσο και στα ειδικά σχολεία χρησιμοποίησαν τις πλατφόρμες για να ανεβάζουν μόνο τις εργασίες για το σπίτι. Η επικοινωνία μεταξύ μαθητών και δασκάλων ήταν αποκλειστικά περιορισμένη μόνο κατά τη διάρκεια της σύγχρονης μάθησης.

Από τις πρώτες κιόλας φάσεις της ανάλυσης μας ήταν προφανές ότι οι μαθητές με αναπηρίες που φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία βίωσαν διαφορετικά τα δύο χρόνια της πανδημίας Covid-19 από τους συνομηλίκους τους που φοιτούσαν σε γενικά σχολεία. Αυτό

[Type here]

οφειλόταν στο γεγονός ότι τα ειδικά σχολεία δεν εφάρμοσαν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση όσο τα γενικά σχολεία. Με βάση αυτό, οι μαθητές με αναπηρίες που φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία δεν μπορούσαν να περιγράψουν και να εκτιμήσουν σε βάθος τη διδακτική τους εμπειρία.

3.2. Εκπαιδευτικές και κοινωνικές προκλήσεις

Αρκετοί μαθητές με αναπηρίες αντιμετώπισαν δυσκολίες στην παρακολούθηση μαθημάτων εξ αποστάσεως. Ειδικά οι μαθητές με συγκεκριμένους τύπους αναπηριών, όπως ο αυτισμός και οι αισθητηριακές βλάβες, εξέφρασαν τη δυσαρέσκειά τους για τη νέα αυτή μορφή μάθησης. Μια άλλη δυσκολία που αντιμετώπισαν αρκετοί μαθητές με αναπηρίες ήταν η χρήση και η πλοήγηση στις διαδικτυακές πλατφόρμες. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι γονείς τους τους βοήθησαν να ξεπεράσουν αυτές τις δυσκολίες. Ωστόσο, υπήρξαν περιπτώσεις μαθητών που ήταν ήδη εξοικειωμένοι με τη χρήση του υπολογιστή και δεν αντιμετώπισαν σημαντικές προκλήσεις σε αυτή την πτυχή της μάθησης. Ωστόσο, σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες μαθητές αντιμετώπισαν σε κάποιο σημείο προβλήματα συνδεσιμότητας που εμπόδισαν την αποτελεσματική τους μάθηση.

Μια άλλη πρόκληση που αντιμετώπισαν οι μαθητές με αναπηρίες κατά τη φάση της καραντίνας ήταν η γενικότερη παύση των θεραπευτικών τους συνεδριών. Όσον αφορά την κοινωνική συνιστώσα της εκπαιδευτικής εμπειρίας, αρκετοί μαθητές με αναπηρίες ένιωσαν ότι αποκλείστηκαν από την ομάδα συνομηλίκων τους και ότι δεν είχαν τις ίδιες αλληλεπιδράσεις με τους σχολικούς τους φίλους όπως πριν από την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Το γεγονός ότι οι περισσότεροι μαθητές με αναπηρίες ανέφεραν ότι τους έλειπαν οι φίλοι τους από το σχολείο δείχνει ότι το σχολείο παίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση των μαθητών. Συμπερασματικά, οι μαθητές με αναπηρίες στις περισσότερες περιπτώσεις εξέφρασαν τη δυσαρέσκειά τους σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι περισσότεροι από εκείνους που φοιτούσαν σε γενικά σχολεία ανέφεραν ότι λίγο μετά την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ένιωθαν ανεπαρκώς υποστηριγμένοι.

3.3. Θετικές αποτιμήσεις από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ενώ οι περισσότεροι μαθητές αντιμετώπισαν δυσκολίες στη συμμετοχή τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, υπήρχαν αρκετοί από αυτούς που βίωσαν θετικά συναισθήματα κατά τη διάρκεια αυτής της νέας εκπαιδευτικής εμπειρίας. Ο Βασίλης, ένας μαθητής με αυτισμό, ισχυρίστηκε ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση του πρόσφερε την ηρεμία που χρειαζόταν για να είναι παραγωγικός και να μαθαίνει καλύτερα. Ένας άλλος μαθητής με αυτισμό, ο Γρηγόρης, ενθουσιάστηκε πολύ με το μάθημα των αγγλικών. Ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιούσε πολλά ψηφιακά εργαλεία που ήταν πραγματικά χρήσιμα για να παραμείνει συγκεντρωμένος και να απολαύσει το εξ αποστάσεως μάθημα, ενώ, στην αντίθετη περίπτωση, ο εκπαιδευτικός γενικής αγωγής δεν προχώρησε σε τέτοιου είδους προσαρμογές. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες μαθητές εξέφρασαν ικανοποίηση που κατάφεραν να ακολουθήσουν και να προσαρμοστούν στους νέους κανόνες και περιορισμούς στη ζωή τους, όπως να φορούν μάσκες προσώπου, να πλένουν τα χέρια τους και να κρατούν αποστάσεις ο ένας από τον άλλο.

[Type here]

3.4. Εκπαιδευτική και Ψυχο-κοινωνική υποστήριξη

Στις περισσότερες περιπτώσεις μαθητών υπήρξε εμφανής απουσία ψυχολογικής υποστήριξης κατά τη διάρκεια της καραντίνας. Συγκεκριμένα, οι μαθητές με αναπηρίες που φοιτούσαν σε γενικά σχολεία τόνισαν την αδυναμία των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής να προσαρμοστούν στον νέο τους ρόλο και να τους προσφέρουν υποστήριξη κατά την εφαρμογή εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες μαθητές ένιωσαν μοναξιά και στράφηκαν στους γονείς τους για να λάβουν την απαραίτητη υποστήριξη προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Οι περισσότεροι από τους μαθητές με αναπηρίες που φοιτούσαν τόσο σε γενικά όσο και σε ειδικά σχολεία ισχυρίστηκαν ότι οι σχολικοί ψυχολόγοι ήταν απόντες κατά τη διάρκεια της καραντίνας. Ήταν, επίσης, εμφανές στις αναφορές των μαθητών η ανάγκη τους για υποστήριξη προκειμένου να νιώσουν ικανοί να χειριστούν διάφορες περιστάσεις και συναισθήματα που προέκυψαν κατά τη φάση της καραντίνας και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπως ο φόβος να αρρωστήσουν και η αδυναμία, σε ορισμένες περιπτώσεις, να υιοθετήσουν τη νέα ρουτίνα και τρόπο ζωής με όλους αυτούς τους περιορισμούς.

Ένας παράγοντας που φάνηκε να επηρεάζει τις εμπειρίες αλλά και τις ανάγκες των μαθητών είναι το είδος της αναπηρίας. Συγκεκριμένα, μια μαθήτρια με οπτική βλάβη ανέφερε ότι της ήταν πολύ δύσκολο να παρακολουθήσει τα διαδικτυακά μαθήματα που υλοποιούνταν αποκλειστικά σε μία οθόνη υπολογιστή. Για να μπορέσει να παρακολουθήσει την εκπαιδευτική διαδικασία, χρειαζόταν τη συνεχή υποστήριξη του πατέρα της. Γενικά, η αδυναμία των σχολείων και των υπηρεσιών να προσαρμοστούν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις αισθητηριακών βλαβών ήταν εμφανής στις αναφορές όλων των μαθητών. Υποστήριζαν περαιτέρω ότι οι εκπαιδευτικοί γενικής αγωγής δεν ανέλαβαν καμία πρωτοβουλία για να τροποποιήσουν το υλικό που χρησιμοποιήθηκε κατά τη διάρκεια των διαδικτυακών μαθημάτων. Μια άλλη πρόκληση που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι μαθητές με αναπηρίες ήταν η παύση των περισσότερων συνεδριών που παρακολουθούσαν, όπως λογοθεραπεία, εργοθεραπεία και φυσιοθεραπεία.

3.5. Επιστρέφοντας στο σχολείο-Υποστήριξη

Μια πρόκληση που αντιμετώπισαν οι περισσότεροι μαθητές με αισθητηριακές βλάβες ήταν να κρατούν απόσταση μεταξύ τους όταν επέστρεψαν στις σχολικές αίθουσες μετά την καραντίνα. Ήταν δύσκολο για αυτούς να μπορούν να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές τους, ενώ ταυτόχρονα να ακολουθήσουν αυτό το μέτρο ασφαλείας. Ένα άλλο μέτρο που δυσκόλεψε τους περισσότερους μαθητές με αναπηρίες κατά την επιστροφή τους στη διά ζώσης εκπαίδευση ήταν η χρήση μάσκας λόγω της δυσκολίας στην αναπνοή. Ακόμα, οι περισσότεροι μαθητές με αναπηρίες που φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία περιέγραψαν την επιστροφή τους στη διά ζώσης διδασκαλία ως «αδικία», επειδή οι συνομήλικοί τους που πήγαιναν σε γενικά σχολεία επέστρεψαν στα σχολεία τους πολύ αργότερα. Ωστόσο, υπήρχαν και μαθητές που ένιωσαν «τυχεροί» που επέστρεψαν νωρίτερα από τους συνομηλικούς τους στα σχολεία και μπορούσαν να συναντήσουν από κοντά τους φίλους και τους εκπαιδευτικούς τους.

[Type here]

4. Βιβλιογραφία

- Burhaein, E., Tarigan, B., Budiana, D., Hendrayana, Y., Tyas, D., Phytanza, P., ... & Nikšić, E. (2021). Instrument Physical Activity Questionnaire-Disability (Ipaq-D) Observe Test For Disabilities During Covid-19: Study Of Validity And Reliability In 5 Countries. *Sport Science*, 15(1), 13-20.
- Colizzi, M., Sironi, E., Antonini, F., Ciceri, M. L., Bovo, C., & Zoccante, L. (2020). Psychosocial and behavioral impact of COVID-19 in autism spectrum disorder: an online parent survey. *Brain sciences*, 10(6), 341.
- UNICEF. (2020). *COVID-19 response : Considerations for Children and Adults with Disabilities What we need to know*. Retrieved November 26, 2020, from https://www.unicef.org/disabilities/files/COVID-19_response_considerations_for_people_with_disabilities_190320.pdf